

КОНСЕКВЕНЦИИ ОД ИЗНЕСУВАЊЕТО НЕВИСТИНИ ВО КАЗНЕНОТО ПРАВО

1.04 Стручна статија
УДК 343.81:336.5(497.7)
343.24/.28:336.5(497.7)

Апстракт

Последиците од изнесувањето неvistини (лажењето) во секојдневниот живот може да бидат различни, но генерално се манифестираат како губење на довербата, повредени чувства, осудување и избегнување од околината и сл. Но, последиците од користењето неvistини или лаги во казненото право се поголеми. На полето на казненото право, неvistината е релевантна и од аспект на материјалното, но и од аспект на процесното казнено право. Нема секој учесник во кривичната постапка да сноси исти последици затоа што не ја зборува вистината. Обвинетиот нема обврска да ја зборува вистината, па така изнесувањето лаги и неvistини во постапка е можно кога обвинетиот ја образложува својата одбрана, иако тој правно не е овластен да лаже. За разлика од обвинетиот, кој не е должен да ја зборува вистината, сведокот се предупредува дека е должен да ја зборува вистината и дека давањето лажен исказ претставува кривично дело. Во материјалното казнено право, лагата е составен дел од битието на повеќе кривични дела предвидени во Кривичниот законик, а дел од нив се систематизирани во главата за кривични дела против правосудството (лажно пријавување од чл. 366, поднесување лажни докази од чл. 366-а и давање лажен исказ од чл. 367 од КЗ).

Клучни зборови: вистина, лага, обвинет, сведок, кривично дело

Вовед

Изнесувањето лаги, за жал, е поим што слободно може да се каже дека е стар колку и самиот човек. Лажењето, без сомневање, е дел од нашето секојдневие, така што тоа е одомаќинето во општествениот живот и на современиот човек.

Незборувањето на вистината отсекогаш привлекувало внимание и било предмет на многу истражувања (психолошки, филозофски, правни, религиски итн.).

Вистината претставува правна вредност, цивилизирана смисла на човечката заедница, а истовремено е и еден од најстарите поими на филозофијата. Религијата, исто така, а посебно христијанската, во 9-тата Божја заповед нагласува: „Не сведочи лажно против својот ближен“.

Во основата, со поимот вистина често се поврзуваат термините права, добро или исправно. Вистината е нешто што постои, а лагата секогаш треба да се измисли. Вистината е највисока форма на субјективен одраз на објективната стварност во човековата свест.

---

¹ Доктор по правни науки од областа на казненото право, доцент на Факултетот за правни науки при МСУ „Гаврило Романович Державин“, Св. Николе – Битола, РСМ marija.grozdanovska@msu.edu.mk

1. Невистина (лага)

Лагата е изјава што е спротивна на вистината. Таа, едноставно, е невестина. Лажењето може да се определи како чин во кој учествуваат најмалку две лица.

За постоење лага потребна е свесна намера на оној што лаже да го убеди другиот во вистинитоста на информацијата, за која и самиот знае дека е неточна.²

Лагата е изјава или активност дадена или извршена со знаење дека нејзината содржина е неточна и со намера другите да ја прифатат како вистина.³

Лага е секој исказ што намерно е даден погрешно.⁴

Во литературата постојат неколку видови лаги. Прво, постои директна, вистинска лага, во која лицето што лаже дава информации што се сосема различни или/и спротивни на она што таа личност смета дека е вистина. Вториот вид е претерување, што значи дека фактите се претерани. Третиот вид лага е суптилно лажење, во кое се наведуваат факти или делумни факти со цел слушателот да се доведе во заблуда.

Причините за лажење може да бидат различни:

1. Лицето што лаже сака да остави подобар впечаток за себе или да постигне лична корист. Овие причини вклучуваат:
  - × избегнување казна,
  - × постигнување лична корист,
  - × заштита од непријатност,
  - × избегнување признание дека направил нешто погрешно и
  - × создавање позитивен впечаток кај другите луѓе.
2. Едно лице може да лаже со цел да му помогне на некој друг (на пр., мајка што лаже дека сторила кривично дело за да го заштити својот син) и
3. Едно лице може да лаже со цел да зачува некој значаен социјален однос (на пр., давање комплименти што се неискрени).

Секогаш се поставува прашањето како да утврдиме дали некој лаже.

Веродостојноста на исказот може да се провери со:

- ✓ споредување на исказот со другите утврдени факти,
- ✓ процена на кредибилитетот на оној што го дава исказот и
- ✓ анализа на содржината на исказот.

Кажувањето лаги е посебно истражувано и анализирано од психолошки аспект, па така, со помош на психолошките истражувања, големо значење им се дава на индикаторите на лажење, односно на знаците од кои може да се заклучи дали едно лице ја зборува или не ја зборува вистината.

Од големо значење се невербалните индикатори, кои тргнуваат од ставот дека луѓето што лажат поминуваат низ три психолошки процеси, и тоа:

- ❖ емоционален процес,
- ❖ когнитивен процес и
- ❖ процес на контрола.

Но, не е едноставно ниту лесно само според промената на положбата на телото, движењата на рацете, движењето на главата или само според погледот на очите да се донесе заклучок дали едно лице ја зборува вистината.

---

² Ford, E.B. Lie detection: Historical, neuropsychiatric and legal dimensions, International journal of law and psychiatry, vol.29, issue 3, 2006.

³ Vodinelic, G. Laz okrivlenog kao dokaz u krivicnom postupku, Pravni zivot, br. 3, 1962.

⁴ Алексиќ, Ж. Шулиќ, М. Жарковиќ, М. Лексикон криминалистике, Дигитал Дизајн, Смедеревска Паланка, 2004.

И покрај големиот број истражувања што се посветени на невербалните знаци при лажењето, заклучокот до кој се дошло е дека не постои типичен знак или показател за лажењето. Но сепак, постојат некои знаци што често се појавуваат кај луѓето што лажат. Тоа се случува, пред сè, поради влијанието на три психолошки процеси што ги доживува личноста што лаже:

- побудување емоции,
- содржинската сложеност на лагите и
- обидот да се контролира сопственото однесување.

Во суштина, постојат три емоции што се поврзани со лагите. Трите емоции што најчесто се поврзани со лажењето се вина, страв и возбуда поради измамата на друга личност. Луѓето што лажат може да се чувствуваат виновни за лажењето, може да се плашат дека ќе бидат фатени како лажат или може да бидат возбудени што имаат можност да измапат.

Со оглед на поврзаноста помеѓу емоциите, физичките реакции и однесувањето, вината, стравот и возбудата влијаат врз однесувањето на оној што лаже. Вината може да доведе до избегнување на погледот. Стравот и возбудата може да доведат до различни знаци на возбуда, како што се: зголемување на бројот на движења на рацете, прстите, нозете, стапалата; поголем број паузи во говорот; говорни грешки (повторување реченици, промени во конструирањето реченици, нецелосни реченици, испреплетеност на јазик и слично); изрази на лицето и висок тон или писклив глас.

Оној што лаже може да се плаши дека ќе се издаде преку своето однесување. Затоа, често, оние што лажат се обидуваат да го контролираат сопственото однесување и да ги намалат знаците што може да ги откријат. Овие луѓе се трудат да остават впечаток дека се повеќе искрени отколку кога ја зборуваат вистината. На пр., некое лице што се обидува нелегално да пренесе нешто преку границата има тенденција да се покаже порелаксирано и побезгрижно во споредба со кој било друг патник.

2. Изнесувањето невистини од аспект на материјалното казнено право

Во материјалното казнено право, лагата е составен дел од битието на некои кривични дела предвидени во Кривичниот законик на Република Северна Македонија, како што се кривичното дело лажно пријавување од чл. 366, поднесување лажни докази од чл. 366-а и давањето лажен исказ од чл. 367 од КЗ. Објектот на заштита кај сите овие дела е правосудниот систем и остварувањето на судската функција.

Лажно пријавување кривично дело е дело што го извршува тој што ќе пријави друг дека сторил кривично дело за кое гонењето се презема по службена должност, а знаел дека тој што го пријавува не го сторил делото. Согласно Кривичниот законик, за ова дело сторителот се соочува со казна затвор од три месеци до три години. Објектот на напад кај ова дело е правилното функционирање на правосудството и личните добра на поединците. Дејствие на извршување на кривичното дело лажно пријавување е пријавувањето, кое треба да се однесува на определена личност. Субјективната страна секогаш ја содржи директната умисла, а извршител може да биде кое било лице. Како извршител на делото лажно пријавување може да се јави обвинетиот, кој иако не е должен да зборува вистина и му е дозволено да се брани со сите средства, не смее да изнесува лажни обвинувања за друг, фактички неговата лага се толерира до границата кога прераснува во лажно обвинување друго лице.⁵ Освен обвинетиот, извршител на ова дело може да биде и сведок.

---

⁵ Камбовски Владо/Тупанчески Никола, „Казнено право – посебен дел“, Просветно дело, Скопје, 2013.

Друг облик на делото лажно пријавување за дејствие на извршување го има подметнувањето траги или предмети на кривично дело или на друг начин предизвикување да се поведе кривична постапка за кривично дело за кое гонењето се презема по службена должност против лице за кое знае дека не е сторител. Предвидената казната за овој облик на делото лажно пријавување е казната затвор од една до три години.

Како посебен облик на делото пријавување е издвоено и лажното самопријавување, кога сторителот фактички самиот се пријавува дека сторил кривично дело за кое гонењето се презема по службена должност, иако не го сторил делото. Предвидената казна е парична казна или затвор до три месеци. Со оваа казна ќе се казни и тој што ќе пријави дека е сторено кривично дело за кое гонењето се презема по службена должност, иако знаел дека тоа дело не е сторено.⁶

Поднесување лажни докази е кривично дело предвидено во чл. 366-а од Кривичниот законик. Според овој член, тој што во постапка пред суд или во управна постапка ќе поднесе докази за кои знае дека се лажни, ќе се казни со казна затвор од една до три години. Под поимот доказ се подразбира извор на сознанија за постоење правно-релевантни факти. Со таа казна ќе се казни и тој што ќе отстрани или ќе уништи докази што се од значење за постапката пред суд или за управната постапка. Под отстранување се подразбира извлекување на доказот од списите на предметот што ќе предизвика понатамошни недостатоци во текот на постапката. Под уништување се подразбира физичко уништување (кинење, горење) или оневозможување на понатамошно користење (коригирање дел од текстот, бришење траги). Кај ова дело, објект на инкриминација е основната правна вредност – вистината.

Како посебно кривично дело, македонскиот Кривичен законик го инкриминира и давањето лажен исказ. Чл. 367 од Кривичниот законик пропишува дека за ова дело со парична казна или казна затвор до три години се казнува сведок, вештак, преведувач или толкувач, кој пред суд, јавен обвинител, нотар, извршител, орган на управа или друг орган што донесува одлуки во постапка уредена со закон ќе даде лажен исказ. Потезок облик на делото е ако лажниот исказ е даден во кривична постапка, па тогаш сторителот се казнува:

- 1) со казна затвор од една до три години ако за делото за кое се води кривична постапка е пропишана казна затвор од шест месеци до пет години;
- 2) со казна затвор од една до пет години ако за делото за кое се води кривична постапка е пропишана казна затвор до десет години и
- 3) со казна затвор најмалку четири години ако за делото за кое се води кривична постапка е пропишана казна затвор до 20 години или доживотен затвор.

Кривичниот законик пропишува можност за ослободување од казна за ова дело доколку сторителот доброволно го отповика својот лажен исказ пред да се донесе правосилна одлука.

Законот за кривичната постапка во членот 219 пропишува задолжително претходно опоменување на сведокот за неговата должност да ја зборува вистина, дека не смее ништо да премолчи и задолжително предупредување дека давањето лажен исказ претставува кривично дело. Секој сведок пред сведочењето дава заклетва, која гласи:

---

⁶ Чл. 366 од Кривичниот законик на Република Северна Македонија, „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 37/96, бр. 80/99, бр. 4/02, бр. 43/03, бр. 19/04, бр. 81/05, бр. 60/06, бр. 73/06, бр. 7/08, бр. 139/08, бр. 114/09, број 51/11, број 135/11, 185/11, број 142/12, број 166/12, број 55/13, број 82/13, број 14/14, број 27/14, број 28/14, број 115/14, број 132/14, бр. 160/14, бр. 199/14, бр. 196,15, бр. 226/15, бр. 97/17, бр. 248/18.

„Се колнам во својата чест дека за сè што ќе бидам прашан ќе зборувам вистина и дека ништо што сум видел и слушал нема да премолчам“.⁷

Сведокот е должен да даде вистинит исказ и ништо да не премолчи од она што го знае во врска со кривичното дело и со извршителот. Под поимот вистинит исказ се подразбира оној исказ што целосно е согласен со сознанието што го има сведокот за определени факти. Сведокот, пак, премолчува нешто тогаш кога не го искажува сето она што го знае, т. е. кога неговиот исказ не е целосна слика за фактите што ги забележал и ги задржал во својата свест. Исказот на сведокот е лажен тогаш кога не е во согласност со неговите познавања за настанот и воопшто за фактите што се предмет на докажувањето. Инаку, и исказот на сведокот дека не знае ништо за она што е предмет на докажувањето, на пример, дека ништо не видел, не чул и сл., а навистина видел и чул, исто така претставува лажен исказ.⁸

Извршител на делото давање лажен исказ може да биде само лице од законскиот опис на делото (сведок, вештак, преведувач, толкувач), но извршител може да биде и сведок што според Законот за кривичната постапка е ослободен од должноста за сведочење, ако се согласил да даде исказ.

Доказната вредност на персоналните докази што се состојат во искази на определени лица од кои се добиваат сознанија за одредени факти се заснова врз нивната вистинитост. Лажниот исказ содржи тврдење што се однесува на предметот на докажување, без оглед на тоа дали исказот извршил влијание врз донесувањето на одлуката. Исказот е лажен кога е спротивен на објективната стварност и кај сторителот постои умисла за неговата лажност.

Како психолошки термин, исказот може да се дефинира како израз на одредени психолошки содржини што се појавиле на таков начин што некој настан или активност се забележале со помош на сетилата, односно она што било забележано и зачувано во меморијата, потоа со давањето исказ ќе биде изнесено. Така, поимот исказ претпоставува меѓусебно поврзано дејство на три психолошки процеси – перцепција, меморија и изразување.⁹

Психолошките истражувања во врска со исказите дошле до следните заклучоци: безначаен настан не го привлекува вниманието на поединецот; за успешно помнење на ликот на сторителот се потребни 10 секунди гледање во неговото лице; судот често му поклонува верба на сведокот што изгледа привлечно, но и на оној што кратко и јасно одговара на прашањата; многу често сведоците кажуваат дека кривичниот настан траел многу подолго време отколку вистинското време; високиот степен на стрес, кој е честа појава во криминогени ситуации, влијае врз намалувањето на сигурноста за перцепцијата итн.

3. Изнесувањето неvistини од аспект на процесното казнено право

Начелото на вистина е посебно значајно начело за казненото процесно право.

Постигнувањето на целта на кривичната постапка – никој невин да не биде осуден, а на виновниот да му се изрече соодветна кривична санкција, бара утврдување на низа факти. Реално, постои конфликт меѓу овие две желби, па така, колку повеќе сакаме да бидеме сигурни дека нема да осудиме невин, толку повеќе ризикуваме да ослободиме виновен. Поради тоа, правосудните системи се насочуваат кон избегнување

---

⁷ Чл. 386 од Законот за кривичната постапка, „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/2010, бр. 51/2011, бр. 100/2012, бр. 142/2016.

⁸ Калајџиев, Г. и др., Коментар на Законот за кривичната постапка, ОБСЕ, Скопје, 2018.

⁹ Ajduković, M. Odabrane teme uz sudske psihologije, Psihologija svjedočenja i iskaza, Pravni fakultet, Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007.

на грешките и нивно лоцирање. Грешките резултираат со погрешни пресуди, кои не ги задоволуваат барањата за осуда на виновниот и ослободување на невиниот. Погрешните пресуди се „патологија“ на правосудството. Можноста од погрешни пресуди за невини лица се јавува во ситуации во кои несакани грешки се прават од чесни луѓе, но не се исклучува можноста и од евентуална злоупотреба на кривичната постапка. За жал, како чести причини за погрешните пресуди се појавуваат и лажното обвинување, лажното признание, лажното препознавање и прифаќањето на лажните докази како вистински. Сите овие лаги доведуваат до судски заблуди што резултираат со погрешни пресуди, при што вистинскиот сторител останува неказнет, а невините лица стануваат осудени лица.

Нема полоша и поголема грешка во системот на кривичното право од погрешно осудување невино лице, и во теоријата и во практиката на земјите ширум светот нема таков правен систем што е дизајниран целосно да го спречи тоа.

Грешката во осудата на невино лице произведува најмалку три трагедии: првата, невино лице трпи болка поради гонењето, обвинувањето и казнувањето; втората, вистинскиот сторител останува слободен да изврши дополнителни кривични дела; и третата, носителите на одлуки во правниот систем – полицајци, обвинители, судии и поротници – мора да живеат со сознанието дека тие се одговорни за првите две трагедии.¹⁰

Покрај тоа што вистината во кривичната постапка најчесто ја определуваме како материјална, таа има уште две важни карактеристики. Вистината во кривичната постапка е релативна, затоа што искуството на судијата е средство со помош на кое тој утврдува кои факти што се важни за постапката се и вистински. Поради ова, вистината во кривичната постапка ја има и карактеристиката да биде субјективна, затоа што едни исти докази не оставаат еднаков впечаток кај различни судии. Во контекст на претходно наведеното, квалитетот на вистината укажал на потреба од постоење судови во повеќе инстанции, кои ќе може да интервенираат во секој случај кога ќе биде изјавена жалба поради погрешно или нецелосно утврдена фактичка состојба.

Барањето на материјалната вистина во казнената постапка истовремено е проследено со стремее да се заштити човековото достоинство, приватноста, општата атмосфера на слобода, човековите слободи и права генерално.

Обвинетиот има значајно место како извор на податоци за правно-релевантните факти во кривичната постапка. Едно од доказните средства во кривичната постапка претставува исказот на обвинетиот, кој неслучајно нашиот Закон за кривичната постапка го наведува прв. Исказот на обвинетиот од правен аспект е секоја изјава што тој ја дава во тоа својство за делото што му се става на товар и за другите прашања на кривичниот случај. Тој во некои случаи е единствено доказно средство, а понекогаш може да послужи и за проверка на вистинитоста и веродостојноста на другите докази, се разбира, доколку судот располага со нив. Доколку исказот на обвинетиот е искрен и вистинит, тој може многу да му користи на судот, затоа што на обвинетиот најдобро му е познато дали е извршено некое кривично дело и како е тоа извршено.

Исказот на обвинетиот е и негово средство за одбрана. Во секоја постапка, обвинетиот може слободно да одлучи дали ќе зборува, бидејќи има право на молчење. Доколку обвинетиот одлучи да зборува, се поставува прашањето дали има право да лаже и, доколку има, кои последици може да настанат ако се открие неговата лага?

Обвинетиот, како странка во постапката, во својата одбрана може да користи лаги и невинности, односно тој нема обврска да ја зборува вистината. Обвинетиот лаже

---

¹⁰ Krauss, D. Lieberman, D.J. Psychological Expertise in court, Psychology in the courtroom, Volume II, Ashgate, 2009.

доколку свесно и намерно дава исказ со цел да го доведе судот во заблуда за одредени факти или случувања во целина.¹¹ Лажењето на обвинетиот во кривична постапка може да се дефинира како свесно и намерно изнесување невистина со цел кај оној што го испрашува да се создаде погрешна претстава во врска со правно-релевантните околности за конкретниот случај.

Нема секој учесник во кривичната постапка да сноси исти последици затоа што не ја зборувал вистината. За разлика од сведокот, обвинетиот не е должен да ја зборува вистината, но обвинетиот правно не е овластен да лаже. Законот за кривичната постапка не предвидува обврска на обвинетиот за давање вистинит исказ и Кривичниот законик не предвидува кривично гонење за давање лажен исказ од страна на обвинетиот. Ваквото законско нерегулирање на должноста и одговорноста на обвинетиот да ја зборува вистината е востановено, пред сè, во составот на начелото на акузаторност, кое подразбира обврска на обвинителот да го носи товарот на докажување и да докаже надвор од разумното сомневање дека обвинетиот го сторил делото.

Но, слободата во одбраната на обвинетиот не е неограничена. Доколку тој користи лаги и притоа не наштети на никој друг, обвинетиот фактички аргументирано го негира сторувањето на кривичното дело. Но, во случај кога обвинетиот посочува друго лице како сторител на делото за кое тој се товари, може да се доведе во ситуација кога тој ќе одговара за делото лажно пријавување од чл. 366 од Кривичниот законик.

Законот за кривичната постапка предвидува неколку гаранции за обвинетиот:

- При испитувањето на обвинетиот, треба да му се овозможи со непречено излагање да се изјасни за сите околности што го товарат и да ги изнесе сите факти што му служат за одбрана;
- Sprema обвинетиот не смее да се употребат сила, закана или други слични средства за да се дојде до негова изјава или признание;
- Не е дозволено спрема обвинетиот или сведокот да се применат медицински интервенции или да им се даваат такви средства со кои би се влијаело врз нивната свест и волја при давањето исказ.¹²

Пред секое испитување, обвинетиот задолжително ќе се информира и ќе се поучи, покрај другото, и дека не е должен да ја изнесе својата одбрана, ниту да одговара на поставените прашања, но доколку даде изјава, таа може да се користи во постапката против него.¹³

При испитувањето на обвинетиот, не смее да се поаѓа од претпоставката дека тој признал нешто што не сметал дека треба да го признае и не смее да му се поставуваат сугестивни прашања.

Во случај кога обвинетиот со својот исказ целосно или делумно го прифаќа обвинението, неговиот исказ фактички содржи признание. Признание претставува доброволна изјава на обвинетиот дека некој факт е вистинит, а тој факт за него е штетен. Со признание, обвинетиот потврдува дека го сторил кривичното дело што му се става на товар (признание во потесна смисла) или дека за него некој штетен факт е вистинит (признание во поширока смисла) или исказ на обвинетиот со кој тој ги прифаќа наодите од страна на тужителот дека го извршил кривичното дело.¹⁴

---

¹¹ Симоновиќ, Б. Криминалистика, Графолик, Београд, 2004.

¹² Чл. 249 ст. 4 од Законот за кривичната постапка, „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/2010, бр. 51/2011, бр. 100/2012, бр. 142/2016.

¹³ Чл. 206 од Законот за кривичната постапка, „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/2010, бр. 51/2011, бр. 100/2012, бр. 142/2016.

¹⁴ Бужаровска, Г. Галаџијев Г. Мисоски, Б. Димоски, Д., Казнено процесно право, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“ Скопје, 2015.

Признанието, како најповолно доказно средство, доколку е вистинито, доведува до разјаснување еден кривичноправен предмет, но доколку постои сомнеж околу доброволноста, вистинитоста, сфаќањето на последиците од даденото признание за обвинетиот, тогаш тоа нема значење и постапката треба да продолжи со докажување што ќе го убеди судот надвор од секако разумно сомневање дека обвинетиот го сторил кривичното дело.

Законот за кривичната постапка донесен во 2010 година, чија примена започна во декември 2013 година, содржи одредби што за првпат во македонското казнено процесно законодавство ја регулираат можноста за спогодување на јавниот обвинител и обвинетиот. Во контекст на спогодувањето, се поставува прашањето дали признанието е предуслов за спогодување. Признанието е предуслов за спогодување во фаза на оцена на обвинителен акт, додека, пак, признавањето вина не е предуслов за спогодување во текот на истражната постапка. Во случај кога обвинетиот дава признание на главната расправа, тогаш не станува збор за спогодување, туку само за признание што судот го користи како доказ при донесувањето на пресудата.

Заклучок

Лажењето секогаш има свои последици, кои може да бидат различни. Генерално, постои разлика помеѓу лагите од аспект на материјалното казнено право во кое тие се дел од битието на некои кривични дела јасно пропишани во Кривичниот законик и лагите кажани во текот на кривичната постапка од страна на обвинетиот, сведокот, вештакот, преведувачот или толкувачот. Последиците од изнесувањето лаги во постапката зависат од улогата на оној што ги изнесува.

Во Кривичниот законик на Република Северна Македонија, во главата за кривични дела против правосудството, се систематизирани дела што го штитат правосудниот систем на нашата држава. Еден сегмент од тие дела се делата на попречување или отежнување на работата на правосудниот систем, како што се делата од чл. 366, чл. 366-а и чл. 367, во чии битија е содржано изнесувањето лаги, односно лажното пријавување кривично дело, поднесувањето лажни докази и давањето лажен исказ. Преку инкриминирање на лажењето во овие кривични дела се обезбедува непречено функционирање на правосудните органи, кои ја остваруваат улогата на правораздавачи и обезбедуваат заштита на човековите права преку нормално и непречено функционирање на правосудниот систем.

Во текот на кривичната постапка, обвинетиот сам одлучува за начинот на кој ќе го остварува своето право на одбрана, дали тоа ќе биде со молчење или слободно изнесување на својата одбрана, при што тој не е должен да ја зборува вистината. Неговата слобода да лаже при излагањето на одбраната не значи дека сите други се незаштитени од неосновани обвинувања. Па така, иако обвинетиот не може да одговара за давање лажен исказ, тој може да биде одговорен за кривичното дело лажно пријавување доколку свесно ги надмине границите на својата одбрана и посочи друго лице за кое знае дека не е сторител на кривичното дело за кое гонењето се презема по службена должност.

Добивањето признание од обвинетиот е најпожелно доказно средство во случај кога нема сомнеж околу признанието, што доведува и до неизведување други докази. Но, ако постои сомнеж дали признанието е дадено доброволно, свесно, со разбирање на последиците од него, органот што ја води постапката е должен да продолжи со собирањето докази.

CONSEQUENCES FROM TELLING LIES IN CRIMINAL LAW

1.04 Professional article
UDC 343.81:336.5(497.7)
343.24/.28:336.5(497.7)

Abstract

The consequences of telling untruths (lying) in everyday life can be different, but generally manifest themselves as loss of trust, hurt feelings, condemnation and avoidance of the environment and so on. But the consequences of using untruths or lies in criminal law are greater. In the field of criminal law, untruth is relevant from the aspect of material as well as from the aspect of procedural criminal law. Not every participant in criminal proceedings will suffer the same consequences for not telling the truth. The defendant has no obligation to tell the truth, so telling lies and untruths in proceedings is possible when the defendant explains his defense, even though he is not legally authorized to lie. Unlike the defendant who is not obliged to tell the truth, the witness is warned that he is obliged to tell the truth and that giving a false statement is a crime. In the material criminal law, a lie is an integral part of the existence of several criminal offenses provided for in the Criminal Code, some of which are systematized in the chapter on criminal offenses against the judiciary (false reporting under Article 366, submission of false evidence under Article 366-a and giving on a false statement under Article 367 of the Criminal Code).

Keywords: truth, lie, defendant, witness, crime

---

¹⁵ PhD in legal sciences in the field of criminal law, Assistant Professor at the Faculty of Law, International Slavic University „Gavrilo Romanovich Derzhavin“ Sveti Nikole – Bitola, Republic of North Macedonia.